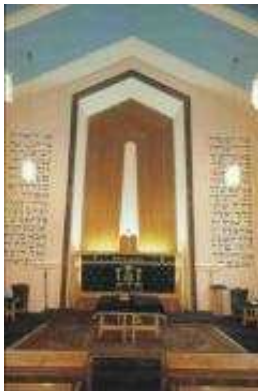

תרבות יהודית

Joods Leven in Europa buiten de grote steden

Geen aansluiting aan oude stijlen - nieuwe synagogen na 1945

De eerste godsdienstoefeningen na 1945 vonden aanvankelijk in privéhuizen plaats. Er werd steeds weer de vraag gesteld of een gemeenteleven in Duitsland op den duur mogelijk zou zijn.

De nieuwe synagoge van Dortmund - interieur, 1956.
Foto: H.Ch. Meyer 1962

De vele tot 1933 organisch gegroeide joodse gemeenten waren in 1945 door verwoesting verdwenen. De gemeenten die na 1945 in Duitsland ontstonden, hadden een volledig andere structuur. Ze waren klein en hun leden bestonden over het algemeen uit oudere personen en hun families, die aan vervolging en moord ontsnapt waren; de kinderen waren meestal pas na 1945 geboren.

Sterker dan alle twijfels was uiteindelijk de wil van enkele personen om de joodse gemeenschap in Duitsland nieuw leven in te blazen.

In het midden van de vijftiger jaren ontstonden de eerste plannen voor de bouw van nieuwe synagogen. In Westfalen konden tot 1961 zes synagogen worden ingewijd: Dortmund in 1956, Minden en Gelsenkirchen in 1958, Paderborn in 1959, Hagen in 1960 en Munster in 1961. In 1963 volgde de inwijding van de synagoge in Bielefeld. In Recklinghausen en Detmold ontstonden nieuwe gebedszalen in de gemeentehuizen.

Blik in het interieur van de in 1958 geopende nieuwe synagoge in Minden.
Foto: H.Ch. Meyer 1962

Functie en techniek bepalend

De nieuwe gebouwen ontstonden zonder aan te sluiten bij de vooroorlogse synagogen. Men wilde bewust loskomen van de pompeuze monumentale bouwwijze uit het jongste verleden. Functie en techniek bepaalden de bouwwijze. Bovendien was het zaak om, zoals een architect het uitdrukte, "het gemeentelven zodanig te organiseren, dat alle leden konden worden samengebracht en zich naast de godsdienstoefening ook maatschappelijk beter konden leren kennen". Door deze vele verschillende taken leken de nieuwe gebouwen eerder op de gebedshuizen van de gemeenten in lang vervlogen dagen dan op de synagogen van de laatste honderdvijftig jaar.

Nieuwbouw van de synagoge van Duisburg, 1998.

Foto: Anna M. Radau / Westfälisches Landesmedienzentrum

De nieuw ontstane synagogen zijn bijna allemaal met een klein of groot gemeentecentrum verbonden. De gebouwen beschikken naast het gebedshuis en vaak een mikwe ook over gemeenschapszalen en onderwijs- en groepsvertrekken voor de jeugd alsmede bureaus voor administratieve zaken.